EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 28.9.2022
COM(2022) 489 final

2022/0298 (COD)

Návrh

# SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

## kterou se mění směrnice 2009/148/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci

{SEC(2022) 342 final} - {SWD(2022) 310 final} - {SWD(2022) 311 final} - {SWD(2022) 312 final}

# DŮVODOVÁ ZPRÁVA

## 1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

### • Odůvodnění a cíle návrhu

Jedním z cílů Evropské unie (EU) je podporovat blahobyt a udržitelný rozvoj založený na vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku[1]. Právo každého pracovníka na pracovní podmínky, které respektují jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost, je zakotveno v článku 31 Listiny základních práv Evropské unie. Zásada č. 10 evropského pilíře sociálních práv[2] uvádí, že zaměstnanci mají právo na vysokou úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Předsedkyně von der Leyenová se ve svých politických směrech zavázala předložit Evropský plán boje proti rakovině, který by podpořil členské státy při zlepšování boje s nádorovými onemocněními a související péče[3]. Tímto návrhem se plní závazek přijatý v Evropském plánu boje proti rakovině[4], Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv a Strategickém rámci EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027[5], a sice dále snížit expozici zaměstnanců azbestu, který je vysoce nebezpečnou karcinogenní látkou. Tento návrh, označený za jednu z priorit v rámci tématu 3 (Silnější ekonomika, sociální spravedlnost a pracovní místa) Konference o budoucnosti Evropy, je klíčovým výstupem pracovního programu Komise na rok 2022[6].

Ochrana zaměstnanců před expozicí azbestu je rovněž klíčovou prioritou Evropského parlamentu. Evropský parlament ve svém usnesení z října 2021[7] stanovil komplexní přístup k řešení z minulosti zděděných problémů týkajících se azbestu. Komise v reakci na to přijala *sdělení o směřování k budoucnosti bez azbestu: evropský přístup k řešení zdravotních rizik spojených s azbestem*[8]. Uvedené sdělení se komplexním způsobem zabývá rizikem pro veřejné zdraví plynoucím z azbestu a představuje opatření na úrovni EU k řešení problematiky azbestu v průběhu jeho životního cyklu.

Nádorová onemocnění z povolání jsou nejvýznamnější příčinou úmrtí souvisejících s výkonem povolání v EU[9]. Jsou způsobena především expozicí karcinogenním látkám, jako je azbest. Až 78 % případů nádorových onemocnění z povolání potvrzených v členských státech souvisí s azbestem[10]. Vdechování azbestových vláken rozptýlených ve vzduchu může způsobovat například mezoteliom[11] a rakovinu plic, přičemž průměrná doba mezi expozicí a prvními příznaky onemocnění je 30 let. Proto se nádorová onemocnění mohou objevit i několik desítek let po expozici na pracovišti, což zahrnuje i případy, kdy již zaměstnanci

---

1 Článek 3 Smlouvy o Evropské unii.
2 https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/cs/
3 https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_cs_0.pdf
4 https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf
5 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021DC0323&qid=1626089672913#PP1Contents
6 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9fb5131e-30e9-11ec-bd8e-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF
7 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0427_CS.html
8 [křížový odkaz bude doplněn po přijetí]
9 S podílem 52 % jsou nádorová onemocnění z povolání nejvýznamnější příčinou úmrtí souvisejících s výkonem povolání v EU, za nimi následují nemoci oběhového systému (24 %), úrazy (2 %) a všechny ostatní příčiny (22 %) (údaje za rok 2017, tedy za EU a Spojené království (https://visualisation.osha.europa.eu/osh-costs#!/)).
10 https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/european-occupational-diseases-statistics
11 Mezoteliom je typ rakoviny, která vzniká v tenké vrstvě tkáně, jež pokrývá četné vnitřní orgány (tzv. mezotel).

odešli do důchodu. To ztěžuje vysledování expozic v minulosti a určení příčinné souvislosti mezi expozicí při výkonu povolání a nádorovými onemocněními. Z tohoto důvodu může být počet osob postižených nemocemi z povolání souvisejícími s azbestem podhodnocen.

Postupný zákaz používání azbestu v EU započal v roce 1988 zákazem používání krocidolitu (nazývaného také modrý azbest)[12] a následně byl rozšířen na další materiály obsahující azbest. Od roku 2005 jsou v EU zakázány všechny formy azbestu[13].

První opatření EU zaměřené na ochranu zaměstnanců před specifickými riziky expozice azbestu na pracovišti pochází z roku 1983, kdy byla přijata směrnice Rady 83/477/EHS[14]. Tato směrnice byla několikrát zásadním způsobem změněna až do podoby svého posledního kodifikovaného znění, směrnice 2009/148/ES (směrnice o expozici azbestu při práci)[15]. Jelikož je azbest karcinogenní látka, použijí se navíc ustanovení směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům, mutagenům nebo reprotoxickým látkám při práci[16] (směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách), kdykoli jsou výhodnější pro bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců. To zahrnuje požadavek na minimalizaci expozice, protože dosud nebylo možné určit prahovou hodnotu expozice, pod níž expozice azbestu nepředstavuje riziko vzniku nádorového onemocnění. Proto by zaměstnavatelé měli v souladu se směrnicí o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách zajistit, aby riziko spojené s expozicí zaměstnanců azbestu na pracovišti bylo sníženo na minimum a v každém případě na nejnižší technicky možnou úroveň.

Směrnice o expozici azbestu při práci chrání zaměstnance před zdravotními riziky, která vznikají nebo mohou vzniknout v důsledku expozice azbestu při práci, včetně prevence těchto rizik. Podle směrnice o expozici azbestu při práci musí být u všech činností, při kterých zaměstnanci jsou nebo mohou být vystaveni azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, expozice snížena na minimum a v každém případě pod stanovenou závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti na úrovni 0,1 vlákna/cm$^3$ vypočtenou jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin. Patří sem situace, kdy zaměstnanci znovu vstupují na pracoviště po provádění činností, jako jsou demolice, odstraňování azbestu, rekonstrukce a údržba, u nichž lze předpokládat, že stanovená limitní hodnota bude překročena navzdory použití technických preventivních opatření k omezení koncentrací azbestu ve vzduchu. Pokud je limitní hodnota překročena, musí být zjištěny důvody a zaměstnavatel musí přijmout vhodná opatření k řízení rizik, aby situaci napravil před opětovným zahájením práce. Je také stanoveno, že pokud nelze limitní hodnotu expozice na pracovišti dodržet jinými prostředky, musí zaměstnavatel poskytnout zaměstnancům vhodné ochranné prostředky dýchacích cest a další osobní ochranné prostředky. Kromě toho se na zaměstnavatele vztahují přísné povinnosti v oblasti ochrany, plánování a školení.

---

12 Směrnice Rady 83/478/EHS ze dne 19. září 1983, kterou se popáté mění směrnice 76/769/EHS o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků (azbest) (Úř. věst. L 263, 24.9.1983, s. 33).

13 Uvádění azbestu na trh a jeho používání bylo v EU zakázáno směrnicí Komise 1999/77/ES ze dne 26. července 1999, kterou se pošesté přizpůsobuje technickému pokroku příloha I směrnice Rady 76/769/EHS o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků (azbest). Tato směrnice byla zrušena nařízením REACH (nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1), viz příloha XVII, položka 6 – Azbestová vlákna).

14 Úř. věst. L 263, 24.9.1983, s. 25.

15 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci (Úř. věst. L 330, 16.12.2009, s. 28).

16 Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 50 (čl. 1 odst. 4).

Přestože jsou těžba, výroba a zpracování azbestu zakázány, v celé EU existuje značný problém z dřívější doby, který představuje výzvu z hlediska veřejného zdraví a zdraví při práci, protože azbest se stále nachází v mnoha starších budovách, které budou v nadcházejících letech pravděpodobně renovovány, upravovány nebo demolovány. Strategie „renovační vlna“[17] v rámci Zelené dohody pro Evropu se zaměřuje zejména na urychlení procesu renovací budov v celé EU. Vzhledem k tomu, že k riziku expozice azbestu dochází zejména při renovačních, údržbářských a demoličních pracích, je důležité posílit preventivní opatření, aby se dále snížila expozice zaměstnanců azbestu.

Odhaduje se, že v současné době je azbestu vystaveno 4,1 až 7,3 milionu zaměstnanců[18]. Riziko této expozice vzniká především při manipulaci s materiály obsahujícími azbest a v souvislosti s rozptylem azbestových vláken během stavebních prací, například při renovaci, údržbě, rekonstrukci a demolici. Celkem 97 % všech zaměstnanců vystavených azbestu pracuje ve stavebnictví, včetně souvisejících profesí, jako je pokrývačství, klempířství, tesařství nebo pokládání podlah. Expozice azbestu se vyskytuje i v dalších hospodářských odvětvích, např. při nakládání s odpady (2 % všech exponovaných zaměstnanců), při těžbě a dobývání, hašení požárů, hloubení a údržbě tunelů a při odběru a analýze vzorků azbestu. Riziko expozice hrozí také při opravách nebo demontáži lodí, vrtných plošin a dopravních prostředků, jako jsou vlaky a letadla s azbestovou izolací.

Aby byla opatření na ochranu zaměstnanců před expozicí azbestu co nejúčinnější, je třeba směrnici o expozici azbestu při práci aktualizovat s ohledem na nové vědecké poznatky, které byly získány od její poslední zásadní revize.

Současná limitní hodnota expozice na pracovišti na úrovni 0,1 vlákna/cm$^3$ ve směrnici o expozici azbestu při práci byla stanovena v roce 2003 na základě tehdejších vědeckých a technologických poznatků. Směrnice o expozici azbestu při práci obsahuje minimální požadavky, které by měly být přezkoumány na základě získaných zkušeností a vývoje technologií v této oblasti. V návaznosti na nejnovější vědecký a technologický vývoj existuje prostor pro zlepšení ochrany zaměstnanců vystavených azbestu, a tím i pro další snížení pravděpodobnosti onemocnění zaměstnanců nemocemi souvisejícími s azbestem. Kromě toho již čtyři členské státy zavedly přísnější limitní hodnoty expozice na pracovišti ve svých vnitrostátních právních předpisech[19].

Navrhovaná změna směrnice o expozici azbestu při práci zajistí větší účinnost limitní hodnoty expozice na pracovišti stanovené v uvedené směrnici tím, že ji aktualizuje na základě nejnovějších dostupných vědeckých poznatků. Navrhovaná změna je podpořena posledním podrobným hodnocením směrnice o expozici azbestu při práci (hodnocení *ex post* směrnic EU v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) provedené v roce 2017[20]) a posledním hodnocením provádění směrnic EU v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které zahrnuje období 2013–2017. Z posledního podrobného hodnocení směrnice o

---

17 Sdělení Komise *Renovační vlna pro Evropu – ekologické budovy, nová pracovní místa, lepší životní úroveň* (COM(2020) 662 final).

18 Externí studie, RPA, 2021. Evropská komise, Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, Lassen, C., Christens, F., Vencovska, J. a další, *Study on collecting information on substances with the view to analyse health, socio-economic and environmental impacts in connection with possible amendments of Directive 98/24/EC (Chemical Agents) and Directive 2009/148/EC (Asbestos): final report for asbestos* (Studie o shromažďování informací o látkách za účelem analýzy zdravotních, socioekonomických a environmentálních dopadů v souvislosti s možnými změnami směrnice 98/24/ES (chemická činidla) a směrnice 2009/148/ES (azbest): závěrečná zpráva o azbestu), Úřad pro publikace, 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2767/981554

19 Německo, Dánsko, Francie a Nizozemsko.

20 SWD(2017) 10 final.

expozici azbestu při práci vyplynulo, že uvedená směrnice zůstává vysoce relevantní a že by se mělo zvážit snížení limitní hodnoty expozice na pracovišti, která je stanovena ve směrnici o expozici azbestu při práci, aby se zvýšila její účinnost s ohledem na vědecký pokrok.

Komise požádala Výbor pro posuzování rizik (RAC) Evropské agentury pro chemické látky (ECHA), aby posoudil vědeckou významnost současné limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest, přičemž z tohoto posouzení se bude čerpat při přípravě návrhu na změnu směrnice o expozici azbestu při práci. Vědecké stanovisko výboru RAC bylo přijato v červnu 2021[21]. Potvrdilo, že u azbestu neexistuje bezpečná úroveň expozice, což znamená, že jakákoli expozice azbestu může v konečném důsledku vyvolat onemocnění. Proto byl odvozen vztah mezi úrovní expozice a souvisejícím rizikem (*exposure-risk relationship,* ERR), který vyjadřuje nadměrné riziko úmrtí na rakovinu plic a mezoteliom (společně) jako funkci koncentrace vláken ve vzduchu. Kromě toho se tripartitní Poradní výbor pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (ACSH) jednomyslně shodl na potřebě snížit stávající limitní hodnotu expozice na pracovišti.

Omezení expozice azbestu na pracovišti snížením celounijní limitní hodnoty expozice na pracovišti účinně pomáhá předcházet případům rakoviny a úmrtí. V důsledku toho zlepšuje ochranu zaměstnanců tím, že prodlužuje a zkvalitňuje pracovní život zaměstnanců v EU, zvyšuje jeho produktivitu a zajišťuje podobnou minimální úroveň ochrany v celé EU. Vytváří také rovné podmínky pro podniky, protože brání podnikům, které nepřijmou vhodná opatření, získat konkurenční výhodu nad těmi, které je přijmou.

Pokud nebudou přijata žádná opatření a vzhledem k tomu, že se důsledky neúčinné prevence (tj. zdravotní dopady) projevují s časovým zpožděním (tzv. doba latence), očekává se, že podniky ponesou v budoucnu vyšší náklady a budou poškozeny sníženou produktivitou z důvodu absencí a ztráty odbornosti. V případě členských států by to vedlo ke zvýšení nákladů na sociální zabezpečení (např. v důsledku vyšších nákladů na léčbu a dávky v pracovní neschopnosti) a k ušlým daňovým příjmům.

Revize limitní hodnoty expozice na pracovišti v rámci směrnice o expozici azbestu při práci povede ke zvýšení harmonizace limitních hodnot v celé EU, což by mělo podnikům zajistit rovné podmínky. Společnosti, které chtějí působit ve více členských státech, budou mít dále prospěch ze zjednodušených použitelných limitních hodnot. To může vést k úsporám, protože lze přijmout společná řešení pro všechna zařízení, oproti tomu, aby bylo nutné navrhovat řešení specifická pro danou lokalitu umožňující splňovat různé požadavky na limitní hodnotu expozice na pracovišti.

Opatření na úrovni EU rovněž vytvoří spravedlivější podmínky pro vyslané, přeshraniční a mobilní pracovníky vystavené azbestu ve stavebnictví (kde se značný počet vyslaných pracovníků přesouvá z jedné stavby na druhou, často v několika členských státech) a také spravedlivější rozdělení nákladů na zdravotní péči mezi členské státy.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Tato iniciativa je v souladu s evropským pilířem sociálních práv, zejména s jeho zásadou č. 10 o právu na zdravé, bezpečné a dobře uzpůsobené pracovní prostředí, a s jeho akčním plánem. Revize limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest pomáhá dosáhnout vysoké úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců.

[21] Výbor RAC, *Opinion on scientific evaluation of occupational exposure limits for Asbestos* (Stanovisko k vědeckému hodnocení limitních hodnot expozice na pracovišti pro azbest) (ECHA/RAC/A77-O-0000006981-66-01/F).

Tato iniciativa rovněž navazuje na závazek, který Komise učinila ve Strategickém rámci EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027 a v Evropském plánu boje proti rakovině, a sice v roce 2022 dále snížit limitní hodnotu expozice na pracovišti pro azbest ve směrnici o expozici azbestu při práci.

Směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci[22] (dále jen „rámcová směrnice BOZP“) a směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách nijak neovlivňují přísnější nebo zvláštní pravidla podle směrnice o expozici azbestu při práci.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Nařízení REACH[23] (platné od roku 2007) vytvořilo mimo jiné dva odlišné regulační přístupy EU: omezování a povolování.

Od roku 1988 je zakázáno uvádění na trh a používání krocidolitu a výrobků, které ho obsahují. Uvádění výrobků obsahujících jiné formy azbestu na trh bylo omezeno. Tato ustanovení byla několikrát pozměněna, než byl v roce 2005 zaveden konečný zákaz výroby, uvádění na trh a používání všech forem azbestu a výrobků a směsí, které je obsahují a do kterých byly záměrně přidány[24].

Směrnice o expozici azbestu při práci a nařízení REACH se společně týkají ochrany zaměstnanců před riziky expozice azbestu.

Směrnice o expozici azbestu při práci a nařízení REACH se z právního hlediska doplňují. Rámcová směrnice o BOZP[25] stanoví hlavní zásady prevence pracovních rizik a ochrany bezpečnosti a zdraví. Vztahuje se na všechna odvětví činností a nemá vliv na stávající ani budoucí vnitrostátní předpisy a předpisy EU, které zajišťují vyšší úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci. Na základě článku 16 rámcové směrnice o BOZP byla přijata řada samostatných směrnic v oblasti BOZP (včetně směrnice o expozici azbestu při práci). Nařízení REACH na oplátku uvádí, že se použije, aniž jsou dotčeny právní předpisy o ochraně zaměstnanců, včetně směrnice o expozici azbestu při práci.

## 2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Ustanovení čl. 153 odst. 2 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) uvádí, že Evropský parlament a Rada mohou „směrnicemi stanovit v oblastech uvedených v odst. 1 písm. a) až i) [článku 153 SFEU] minimální požadavky, které se uplatní postupně s přihlédnutím ke stávajícím podmínkám a technickým předpisům jednotlivých členských států. V těchto směrnicích se Rada zdrží ukládání správních, finančních a právních omezení

[22] Úř. věst. L 183, 29.6.1989, s. 1.

[23] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek. K dispozici na adrese: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32006R1907.

[24] Směrnice Komise 1999/77/ES ze dne 26. července 1999, kterou se pošesté přizpůsobuje technickému pokroku příloha I směrnice Rady 76/769/EHS o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků (azbest), zrušená nařízením REACH (nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1), viz jeho příloha XVII, položka 6 – Azbestová vlákna).

[25] Viz poznámka pod čarou 22.

bránících zakládání a rozvoji malých a středních podniků“. V čl. 153 odst. 1 písm. a) SFEU se uvádí, že EU podporuje a doplňuje činnost členských států v oblasti „zlepšování především pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků“.

Směrnice o expozici azbestu při práci byla přijata na základě čl. 153 odst. 2 písm. b) SFEU s cílem zlepšit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců. Cílem tohoto návrhu je posílit úroveň ochrany zdraví zaměstnanců v souladu s čl. 153 odst. 1 písm. a) SFEU, a to formou revidované limitní hodnoty expozice na pracovišti doplněné o některé technické úpravy. Vhodným právním základem pro návrh Komise je proto čl. 153 odst. 2 písm. b) SFEU.

Podle čl. 153 odst. 2 SFEU je zlepšování především pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků, jedním z aspektů sociální politiky, v níž EU sdílí pravomoci s členskými státy.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Vzhledem k tomu, že rizika pro zdraví a bezpečnost zaměstnanců plynoucí z expozice azbestu jsou v celé EU v zásadě podobná, je zřejmou úlohou EU podpořit členské státy při řešení těchto rizik.

Údaje shromážděné během přípravných prací naznačují, že v členských státech existují rozdíly, pokud jde o stanovení limitních hodnot pro azbest. Zaměstnanci v EU tak mají různé úrovně ochrany. Tři členské státy stanovily závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti na nižší úrovni, než je limitní hodnota expozice na pracovišti platná pro EU (Dánsko[26], Nizozemsko[27] a Francie[28]), zatímco jeden členský stát (Německo[29]) stanovil vedle závazné limitní hodnoty i limitní hodnotu odpovídající přijatelné koncentraci[30], čímž stanovil přísnější přístup než použití současné limitní hodnoty expozice na pracovišti platné pro EU.

Tyto čtyři členské státy již snížily své limitní hodnoty expozice azbestu pod úroveň limitní hodnoty expozice na pracovišti zakotvenou v právních předpisech EU, čímž uznaly význam současného vývoje vědeckých poznatků a technologií v této oblasti.

Aktualizace směrnice o expozici azbestu při práci je účinným způsobem, jak zajistit, aby byla preventivní opatření ve všech členských státech odpovídajícím způsobem aktualizována. Pomůže dosáhnout jednotné úrovně minimálních požadavků, které mají zaručit lepší úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví, a tím minimalizovat rozdíly v úrovni bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců mezi členskými státy a na jednotném trhu EU.

Revidovaná limitní hodnota expozice na pracovišti platná pro EU proto pomáhá dosáhnout harmonizovanější a lepší ochrany zaměstnanců a vyrovnává podmínky pro podniky v celé EU.

---

[26] Od roku 2022 je limitní hodnota pro azbest na úrovni 0,003 vlákna/cm$^3$ (https://asbest-huset.dk/graensevaerdi/).

[27] Od roku 2017 by koncentrace azbestových vláken typu chrysotilu a vláken amfibolických azbestů neměla překročit 0,002 vlákna/cm$^3$.

[28] Od roku 2015 je limitní hodnota expozice na pracovišti stanovena na 0,01 vlákna/cm$^3$, měřeno transmisní elektronovou mikroskopií, tedy včetně „tenkých azbestových vláken“.

[29] Zatímco současná závazná limitní hodnota expozice na pracovišti v Německu je 0,1 vlákna/cm$^3$, závazné pokyny vyžadují opatření, která mají v praxi snížit koncentraci expozice pod „přijatelnou úroveň“ (0,01 vlákna/cm$^3$).

[30] Přijatelné riziko je dodatečné riziko vzniku rakoviny, které je akceptovatelné, což znamená, že ze statistického pohledu se u 4 z 10 000 osob vystavených látce po celý pracovní život projeví rakovina. Spolkový ústav pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BAuA), *National Asbestos Profile for Germany* (Národní azbestový profil Německa), 2014.

Společnosti, které chtějí působit ve více členských státech, mohou mít dále prospěch ze zjednodušených použitelných limitních hodnot. To může vést k úsporám, protože lze přijmout společná řešení pro všechna zařízení, oproti tomu, aby bylo nutné navrhovat řešení specifická pro danou lokalitu umožňující splňovat různé požadavky na limitní hodnotu expozice na pracovišti.

Revize limitní hodnoty je velmi složitá a vyžaduje vysokou úroveň vědeckých poznatků. Významnou výhodou revize limitní hodnoty expozice na pracovišti platné pro EU je to, že odpadá nutnost, aby členské státy prováděly vlastní vědecké analýzy, což pravděpodobně přinese značné úspory administrativních nákladů. Místo toho by tyto ušetřené prostředky mohly být věnovány na další zlepšování politik v oblasti BOZP v jednotlivých členských státech.

Z toho vyplývá, že k dosažení cílů tohoto návrhu je nezbytná akce na úrovni EU, neboť těchto cílů nemůže být vzhledem k rozsahu a účinkům navrhované akce dostatečně dosaženo na úrovni členských států, a to ani na centrální, ani na regionální a místní úrovni. To je v souladu s čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU). Změnu směrnice o expozici azbestu při práci lze provést pouze na úrovni EU a po dvoufázové konzultaci se sociálními partnery v souladu s článkem 154 SFEU.

- **Proporcionalita**

Navrhovaná změna směrnice o expozici azbestu při práci se zaměřuje na: i) revizi limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest změnou článku 8 směrnice o expozici azbestu při práci na základě dostupných vědeckých a technologických údajů, jak je stanoveno ve 3. bodě odůvodnění směrnice o expozici azbestu při práci; ii) řešení některých aspektů přímo souvisejících se snížením současné limitní hodnoty expozice na pracovišti (např. techniky měření) a iii) technické upřesnění textu směrnice.

S ohledem na navrhovanou limitní hodnotu byly po důkladných diskusích se všemi zúčastněnými stranami (zástupci organizací zaměstnanců, zástupci organizací zaměstnavatelů a zástupci vlád) zváženy socioekonomické faktory proveditelnosti. Cílem této iniciativy je zajistit vyvážený přístup, tj. zabránit tomu, aby podniky čelily značnému hospodářskému znevýhodnění, a zároveň zajistit odpovídající ochranu zaměstnanců na úrovni EU. Iniciativa se považuje za vyváženou a odůvodněnou s ohledem na získané a dlouhodobé přínosy, pokud jde o snížení zdravotních rizik vyplývajících z expozice zaměstnanců azbestu a záchranu životů, aniž by neúměrně zatěžovala podniky v dotčených odvětvích, včetně mikropodniků a malých a středních podniků.

V souladu s čl. 153 odst. 4 SFEU tento návrh stanoví minimální požadavky a nebrání žádnému členskému státu v tom, aby zachoval nebo zavedl přísnější ochranná opatření slučitelná se Smlouvami, například v podobě nižších limitních hodnot nebo jiných ustanovení zajišťujících větší ochranu zaměstnanců.

Z toho vyplývá, že v souladu se zásadou proporcionality stanovenou v čl. 5 odst. 4 Smlouvy o EU tento návrh nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné k dosažení jeho cílů. Podrobné informace o dodržování zásady proporcionality jsou uvedeny v posouzení dopadů připojeném k tomuto návrhu (bod 8.2).

- **Volba nástroje**

Ustanovení čl. 153 odst. 2 písm. b) SFEU uvádí, že minimální požadavky v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků mohou být stanoveny „směrnicemi“.

## 3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

### • Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů

Poslední podrobné hodnocení směrnice o expozici azbestu při práci (hodnocení *ex post* směrnic EU v oblasti BOZP provedené v roce 2017[31]) dospělo k závěru, že podle dostupných důkazů je směrnice o expozici azbestu při práci i nadále vysoce relevantní a účinná. Studie, která toto hodnocení podpořila, zároveň dospěla k závěru, že pro zvýšení významu a účinnosti směrnice o expozici azbestu při práci by se mělo zvážit snížení limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest. Studie rovněž naznačila, že tato problematika vyžaduje hlubší analýzu. Tento návrh se těmito zjištěními zabývá a vychází z důkladné analýzy zjištěných problémů.

### • Konzultace se zúčastněnými stranami

*Dvoufázová konzultace se sociálními partnery EU v souladu s článkem 154 SFEU*

V letech 2020 a 2021 provedla Komise dvoufázovou konzultaci se sociálními partnery na úrovni EU podle čl. 154 odst. 2 SFEU. První fáze konzultací se sociálními partnery skončila dne 11. února 2021 a potvrdila celkovou podporu ze strany sociálních partnerů, pokud jde o revizi stávající limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest. Druhá fáze konzultace, která se zaměřila na předpokládaný obsah případného návrhu, skončila dne 30. září 2021.

Tato konzultace umožnila Komisi shromáždit názory sociálních partnerů EU na možný směr a obsah opatření EU týkajících se revize závazné limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest.

Výsledky první fáze konzultací potvrdily celkovou podporu sociálních partnerů, pokud jde o celounijní přístup k limitním hodnotám expozice na pracovišti pro nebezpečné chemické látky pro zaměstnance v celé EU.

Dvě organizace zaměstnanců, které odpověděly na konzultaci[32], uznaly význam revize stávající limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest a požadovaly širší rozsah opatření v rámci směrnice o expozici azbestu při práci. Mimo jiné navrhovaly: i) rozšíření oblasti působnosti směrnice o expozici azbestu při práci tak, aby zahrnovala aktualizovaný seznam všech známých forem vláken s podobnými škodlivými účinky na lidské zdraví; ii) vypuštění pojmů „sporadická expozice“ a „expozice nízké intenzity“ a pojmů „drolivé materiály obsahující azbest“ a „nedrolivé materiály obsahující azbest“ a iii) zákaz zapouzdřování a zatěsňování azbestu. Předložily také návrhy týkající se technických aspektů[33], z nichž většina je již zahrnuta v obecných podmínkách směrnice o expozici azbestu při práci, zatímco jiné jdou nad její rámec. Jejich návrhy odrážejí návrhy obsažené v usnesení Evropského parlamentu[34]. Některé návrhy přesahují rámec oblasti politiky BOZP, například povinné kontroly budov nebo vytvoření vnitrostátních rejstříků výskytů azbestu. Další návrhy přesahují pravomoci EU, například legislativní návrh na uznávání nemocí z povolání s minimálními standardy pro postupy uznávání a na odškodnění obětí.

---

31 SWD(2017) 10 final.

32 Evropská konfederace odborových svazů a Evropská federace pracovníků ve stavebnictví a dřevozpracujícím průmyslu.

33 Například stanovení minimálních technických požadavků na snížení koncentrace azbestových vláken, reprezentativní odběr vzorků osobní expozice zaměstnanců a další.

34 Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2021 s doporučeními Komisi k ochraně pracovníků před azbestem (2019/2182(INL), Úř. věst. C 184, 5.5.2022, s. 45).

Tři organizace zaměstnavatelů, které v rámci konzultace poskytly odpovědi[35], podpořily cíl účinně chránit zaměstnance před expozicí nebezpečným chemickým látkám, včetně případného stanovení limitních hodnot expozice na pracovišti na úrovni EU. Domnívají se, že je to v zájmu zaměstnanců a podniků a že to pomáhá vyrovnat podmínky pro podniky. Vyjádřili však také určité obavy ohledně přístupu ke stanovení těchto hodnot. Dvě organizace zaměstnavatelů[36] zdůraznily, že jakákoli revize limitní hodnoty expozice na pracovišti musí být založena na spolehlivých vědeckých důkazech a důkladném posouzení technické a ekonomické proveditelnosti a socioekonomického dopadu, což je klíčová role výboru ACSH.

Ve druhé fázi konzultace dvě organizace zaměstnanců, které v rámci konzultace poskytly odpovědi[37], uznaly význam dalšího zlepšení ochrany zaměstnanců před expozicí azbestu a podpořily revizi limitní hodnoty expozice na pracovišti ve směrnici o expozici azbestu při práci. Obě organizace zaměstnanců zopakovaly svůj postoj z první fáze konzultací a požadovaly stejná opatření, jaká jsou navržena v usnesení Evropského parlamentu.

Tři ze čtyř organizací zaměstnavatelů, které poskytly odpovědi v první i ve druhé fázi konzultace[38], zopakovaly svá předchozí prohlášení. Evropské sdružení loděnic a námořního zařízení, které poskytlo odpovědi až ve druhé fázi konzultace, označilo zapouzdřování za nejlepší a nejbezpečnější metodu nakládání s azbestem v námořním průmyslu.

*Konzultace výboru ACSH*

Tripartitní výbor ACSH se skládá ze zástupců vlád jednotlivých zemí a organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů. V souladu s mandátem výboru ACSH byl tento návrh konzultován prostřednictvím specializované pracovní skupiny pro chemické látky. V tomto mandátu Komise žádá pracovní skupinu pro chemické látky, aby se aktivně podílela na doporučování priorit pro nová nebo revidovaná vědecká hodnocení. Pracovní skupina pro chemické látky ve svém stanovisku zohledňuje vědecký přínos výboru RAC a socioekonomické faktory a faktory proveditelnosti.

Dne 24. listopadu 2021 přijal výbor ACSH stanovisko[39] k závazné limitní hodnotě expozice na pracovišti platné pro EU podle směrnice o expozici azbestu při práci. V tomto stanovisku bylo dosaženo konsensuální dohody o potřebě podstatně snížit současnou závaznou limitní hodnotu expozice na pracovišti, aby bylo lépe chráněno zdraví a bezpečnost zaměstnanců, a to s ohledem na vědecký a technický vývoj od přijetí současné limitní hodnoty expozice na pracovišti na úrovni 0,1 vlákna/cm$^3$ v roce 2003. Nebylo však dosaženo shody ohledně navrhované limitní hodnoty. Zájmová skupina vlád a zájmová skupina zaměstnavatelů se shodly na tom, že nová limitní hodnota by měla být stanovena na 0,01 vlákna/cm$^3$, zatímco zájmová skupina zaměstnanců zdůraznila, že dává přednost nové limitní hodnotě expozice na pracovišti na úrovni 0,001 vlákna/cm$^3$, což odpovídá limitní hodnotě navržené v usnesení Evropského parlamentu.

---

35 BusinessEurope, SMEunited (Evropské sdružení řemesel a malých a středních podniků) a Evropská federace stavebního průmyslu.

36 BusinessEurope a SMEunited.

37 Evropská konfederace odborových svazů a Evropská federace pracovníků ve stavebnictví a dřevozpracujícím průmyslu.

38 BusinessEurope, SMEunited, Evropská federace stavebního průmyslu a Evropské sdružení loděnic a námořního zařízení.

39 Výbor ACSH, *Opinion on an EU Binding Occupational Exposure Limit Value (BOEL) for Asbestos under the Asbestos at Work Directive 2009/148/EC* (Stanovisko k závazné limitní hodnotě expozice na pracovišti pro azbest platné pro EU podle směrnice 2009/148/ES o expozici azbestu při práci) (dokument 008-21), přijato dne 24. listopadu 2021.

S ohledem na technický vývoj výbor ACSH rovněž navrhl nahradit mikroskopii s fázovým kontrastem (PCM), která je v současnosti nejpoužívanější metodikou pro měření azbestových vláken ve vzduchu na pracovišti, modernější a citlivější metodikou založenou na elektronové mikroskopii (EM).

V této souvislosti zájmová skupina vlád zdůraznila, že vzhledem k tomu, že mnoho členských států stále používá PCM, bude zapotřebí přechodné období, které umožní laboratořím pořídit nové vybavení, vyškolit techniky a zorganizovat mezilaboratorní srovnání. Zájmová skupina vlád dodala, že na základě zkušeností členských států používajících EM budou laboratoře potřebovat 2 až 3 roky na přizpůsobení. Zájmová skupina vlád doporučila, aby nová limitní hodnota expozice na pracovišti byla zavedena nejpozději do čtyř let od vstupu pozměňující směrnice v platnost, zatímco zájmová skupina zaměstnavatelů navrhla delší lhůtu (4 až 5 let). Zájmová skupina zaměstnanců požadovala, aby byla nová limitní hodnota expozice na pracovišti zavedena co nejdříve po vstupu aktualizované směrnice o expozici azbestu při práci v platnost.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Při přezkoumávání limitní hodnoty podle směrnice o expozici azbestu při práci se Komise řídí zavedeným postupem, který zahrnuje vyžádání vědeckého poradenství a konzultace s výborem ACSH. Na podporu jakýchkoli opatření v oblasti BOZP, zejména v souvislosti s azbestem, je zapotřebí pevného vědeckého základu. V tomto ohledu Komise požádala o stanovisko výbor RAC.

Výbor RAC rozvíjí vysoce kvalitní srovnávací analytické znalosti a zajišťuje, aby návrhy, rozhodnutí a politika Komise v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců byly založeny na spolehlivých vědeckých důkazech. Členy výboru RAC jsou vysoce kvalifikovaní, specializovaní a nezávislí odborníci vybraní na základě objektivních kritérií. Poskytují Komisi stanoviska, která jsou užitečná pro rozvoj politiky EU v oblasti ochrany zaměstnanců.

Vědecké stanovisko výboru RAC nezbytné pro revizi limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest bylo přijato v červnu 2021[40]. Podle něj neexistuje bezpečná úroveň expozice azbestu, což znamená, že jakákoli expozice azbestu může v konečném důsledku vyvolat onemocnění související s azbestem. Proto byla odvozena hodnota ERR, která je prezentována jako vztah mezi úrovní expozice a souvisejícím rizikem.

Pro tuto iniciativu Komise využila stanovisko výboru RAC k aktualizovanému posouzení rizik azbestu. Stanovisko navrhuje hodnotu ERR vyjadřující nadměrné riziko úmrtí na nádorová onemocnění (rakovinu plic a mezoteliom) v souvislosti s různými úrovněmi expozice. Vztah mezi různými hodnotami expozice a rizikem vzniku rakoviny ukazuje riziko pro exponované zaměstnance při různých limitních hodnotách expozice na pracovišti. Například při hodnotě expozice odpovídající současné limitní hodnotě expozice na pracovišti existuje riziko, že u 125 ze 100 000 exponovaných zaměstnanců se může rozvinout rakovina plic nebo mezoteliom.

- **Posouzení dopadů**

Tento návrh je podpořen posouzením dopadů. Zpráva o posouzení dopadů byla podpořena studií, která shromáždila informace k analýze zdravotních, socioekonomických a

[40] Stanovisko výboru RAC. Viz poznámka pod čarou 21.

environmentálních dopadů v souvislosti s možnými změnami směrnice o expozici azbestu při práci[41]. Posouzení dopadů bylo dne 27. dubna 2022 předloženo Výboru pro kontrolu regulace (RSB), který ho projednal. Bylo vydáno kladné stanovisko s výhradami ze dne 29. dubna 2022. Připomínky výboru RSB byly zohledněny v závěrečné zprávě o posouzení dopadů.

Byly analyzovány tyto možnosti pro různé limitní hodnoty pro azbest:

- základní scénář bez dalších opatření EU (možnost 1) a
- možnosti různých limitních hodnot expozice na pracovišti s přihlédnutím k vědeckému hodnocení výboru RAC[42], ke stanovisku výboru ACSH[43]a k limitním hodnotám expozice na pracovišti platným v členských státech (vědecké hodnocení poskytuje spolehlivý přístup založený na důkazech, zatímco stanovisko výboru ACSH poskytuje důležité informace pro úspěšné provedení revidovaných možností pro limitní hodnoty expozice na pracovišti).

Několik dalších možností bylo zamítnuto již v rané fázi, protože byly považovány za nepřiměřené nebo méně účinné, pokud jde o dosažení cílů této iniciativy. Tyto zamítnuté možnosti se týkaly způsobu stanovení limitní hodnoty expozice na pracovišti, volby jiného nástroje nebo podpory malých a středních podniků. Neregulační alternativy, jako jsou pokyny nebo příklady osvědčených postupů, nebyly považovány za dostatečně účinné pro dosažení cílů této iniciativy, protože by vedly k nezávazným ustanovením. Přijetí odlišného řešení pro malé a střední podniky bylo rovněž zamítnuto, protože velmi vysoký počet zaměstnanců vystavených azbestu zaměstnávají malé a střední podniky a všichni zaměstnanci by měli mít stejnou úroveň ochrany nezávisle na velikosti podniku.

Komise analyzovala hospodářské, sociální a environmentální dopady různých možností politiky. Výsledky této analýzy jsou uvedeny v posouzení dopadů připojeném k tomuto návrhu. Možnosti politiky byly porovnány a upřednostňovaná možnost byla vybrána na základě následujících kritérií: účinnost, efektivnost a soudržnost. Náklady a přínosy byly vypočteny za období 40 let. Budoucí zatížení nemocemi bylo odhadnuto za stejné období, aby se náležitě zohlednila doba latence u nádorových onemocnění. Všechny analytické kroky byly provedeny v souladu s pokyny pro zlepšování právní úpravy[44].

Komise porovnala plánované možnosti a zohlednila stanoviska různých zájmových skupin výboru ACSH. Na základě toho Komise zvolila upřednostňovanou možnost stanovit limitní hodnotu expozice na pracovišti na 0,01 vlákna/cm$^3$ vypočtenou jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin a přenesla ji do odpovídajícího legislativního ustanovení uvedeného v tomto návrhu. Tato možnost je považována za vyváženou a odůvodněnou s ohledem na získané a dlouhodobé přínosy, pokud jde o snížení zdravotních rizik vyplývajících z expozice zaměstnanců azbestu a záchranu životů, aniž by neúměrně zatěžovala podniky v dotčených odvětvích, včetně mikropodniků a malých a středních podniků.

S ohledem na technický vývoj a potřebu měřit mnohem nižší úrovně expozice pro kontrolu dodržování potenciálně revidované limitní hodnoty expozice na pracovišti se všechny zájmové skupiny výboru ACSH shodly na tom, že kromě PCM (v současné době referenční metoda pro kvantifikaci azbestových vláken ve vzduchu na pracovišti) by se mohla použít modernější a citlivější metodika založená na EM, je-li to proveditelné. Zájmová skupina vlád a zájmová skupina zaměstnavatelů rovněž zdůraznily, že zavedení nové metodiky měření si

41 Viz poznámka pod čarou 18.
42 Stanovisko výboru RAC. Viz poznámka pod čarou 21.
43 Viz poznámka pod čarou 39.
44 K dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_cs

vyžádá určitý čas, neboť mnoho členských států stále používá PCM. Proto bude nutná určitá doba pro přizpůsobení, aby si laboratoře mohly pořídit nové vybavení, vyškolit techniky a zorganizovat mezilaboratorní srovnání.

Odhaduje se, že bez opatření EU budou zaměstnanci vystavení azbestu čelit i nadále vyššímu riziku vzniku nádorových onemocnění z povolání. Podle základního scénáře[45], pokud nebudou přijata žádná opatření, povedou současné úrovně expozice v příštích 40 letech v zemích EU-27 k 884 případům nádorových onemocnění způsobených expozicí azbestu na pracovišti[46] a v konečném důsledku k 707 úmrtím ve stejném období. Studie na podporu posouzení dopadů[47] odhaduje, že tyto odhadované případy nádorových onemocnění povedou ke vzniku nákladů na zdravotní péči ve výši 228 až 438 milionů EUR.

*Dopad na zaměstnance*

Pokud jde o dopad na zaměstnance, měla by tato iniciativa pomoci předcházet případům nádorových onemocnění souvisejících s prací a zároveň snížit dopady, jako je utrpení zaměstnanců a jejich rodin, snížená kvalita života nebo zhoršené životní podmínky. Odhaduje se, že by se mohlo zabránit 663 případům nádorových onemocnění (rakovina plic, mezoteliom, rakovina hrtanu a rakovina vaječníků). Peněžně vyjádřený zdravotní přínos iniciativy se odhaduje na 166 až 323 milionů EUR. Kromě toho může mít širší veřejnost prospěch ze snížení vzniku a šíření azbestového prachu v okolních oblastech v důsledku zvýšení/zlepšení opatření k řízení rizik.

*Dopad na zaměstnavatele*

Pokud jde o dopad na zaměstnavatele, mohla by tato iniciativa vést k vyšším provozním nákladům pro podniky, které budou muset přizpůsobit své pracovní postupy tak, aby splňovaly novou limitní hodnotu expozice na pracovišti. Tyto náklady se budou skládat z dodatečných nákladů na opatření k řízení rizik (včetně ochranných prostředků dýchacích cest), nákladů na oznamování a lékařský dohled, nákladů na monitorování a nákladů na školení. Případné náklady na dodatečná měření v důsledku nižší limitní hodnoty by pro podniky znamenaly jen velmi omezenou dodatečnou administrativní zátěž. Zvolená možnost by byla spojena s nejnižšími náklady pro podniky.

Odhaduje se, že mírnému negativnímu dopadu bude čelit jen několik malých podniků v omezeném počtu odvětví (např. opravy elektrických zařízení). Náklady se pravděpodobně do značné míry přenesou na zákazníky.

Neočekává se, že by v důsledku upřednostňované možnosti ukončil činnost významný počet podniků. V důsledku toho se nepředpokládá žádný významný čistý úbytek pracovních míst[48]. Výhody v podobě zdravějších zaměstnanců by mohly mít nepřímý vliv na pověst podniků, protože práce s azbestem by mohla být vnímána jako méně riziková práce z hlediska souvisejících zdravotních problémů. Díky tomu by mohly podniky snáze přijímat a udržet si zaměstnance, což by snižovalo náklady na nábor a zvyšovalo produktivitu zaměstnanců.

Návrh nezavádí žádné dodatečné informační povinnosti, a nezvyšuje tak administrativní zátěž podniků.

---

45 Co nejblíže budoucí situaci.

46 Včetně mezoteliomu a rakoviny plic, hrtanu a vaječníků.

47 Viz poznámka pod čarou 18.

48 Viz poznámka pod čarou 18.

*Dopad na životní prostředí*

O dopadu na životní prostředí existuje jen málo naměřených údajů. Přesto se má za to, že uvolňování azbestu je relativně nízké, a to na základě současných pravidel pro azbestový odpad a pro demoliční nebo údržbářské práce s azbestem v budovách[49]. Vzhledem k těmto nízkým úrovním uvolňování se má za to, že dopady azbestu na životní prostředí jsou relativně nízké, a to i navzdory perzistenci a toxicitě azbestových vláken. Další opatření k řízení rizik pro splnění přísnější limitní hodnoty expozice na pracovišti mohou rovněž přispět k mírnému zlepšení expozice azbestu v životním prostředí, i když je nepravděpodobné, že budou pozorovány významné rozdíly. Vliv azbestu na životní prostředí snižují současné právní předpisy EU o odpadech, které komplexně upravují ekologicky šetrné nakládání s azbestovým odpadem po jeho vzniku[50]. Azbestový odpad je klasifikován jako nebezpečný odpad[51]. Proto se podle právních předpisů EU o odpadech na vytváření takového odpadu, jeho přepravu a nakládání s ním vztahují zvláštní a přísnější pravidla, včetně povinností podávat zprávy a zajistit sledovatelnost, aby bylo zaručeno, že je s odpadem nakládáno způsobem, který chrání životní prostředí.

Vzhledem k tomu, že podniky by mohly přenést dodatečné náklady vyplývající z přísnějších limitních hodnot expozice na pracovišti na spotřebitele, je třeba zvážit potenciální negativní dopady na renovace a ekologické cíle (např. odložení renovací a nevyužití úspor energie). Čím přísnější je limitní hodnota expozice na pracovišti, tím větší jsou tyto negativní dopady. Budovy jsou zodpovědné za 36 % emisí skleníkových plynů spojených s energetikou. Vzhledem k tomu, že v roce 2050 bude i nadále stát více než 85 % současných budov, budou mít energeticky účinné renovace zásadní význam pro dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu[52]. V této souvislosti je cílem strategie „renovační vlna“[53] zdvojnásobit do roku 2030 roční míru energetické renovace. Specializované renovační práce ve snaze snížit spotřebu energie mohou zvýšit dlouhodobou hodnotu nemovitostí a vytvořit pracovní místa a investice, často pocházející z místních dodavatelských řetězců.

*Dopady na změnu klimatu*

Azbest má schopnost pohlcovat molekuly oxidu uhličitého rozpuštěné v dešťové vodě nebo vznášející se ve vzduchu[54], a může tak hrát roli při změně klimatu. Vzhledem k tomu, že úniky do životního prostředí budou nízké, neočekává se, že by tato iniciativa měla vliv na změnu klimatu.

---

49 Rámcová směrnice o odpadech (2008/98/ES) a směrnice o skládkách odpadů (1999/31/ES), které se zabývají zacházením s azbestovým odpadem způsobem šetrným k životnímu prostředí, a *Protokol EU o nakládání se stavebním a demoličním odpadem* a *Pokyny k auditům odpadů před demoličními a renovačními pracemi v budovách*, které zveřejnila Komise a jejichž cílem je pomoci podnikům při bezpečném odstraňování azbestu a zacházení s ním.

50 Podle čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice 2008/98/ES o odpadech jsou z oblasti působnosti směrnice vyňaty „budovy trvale spojené s půdou“, protože se nepovažují za odpad.

51 V souladu s přílohou III směrnice 2008/98/ES o odpadech a rozhodnutím 2000/532/ES o seznamu odpadů.

52 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c51fe6d1-5da2-11ec-9c6c-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF

53 https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf

54 https://www.technologyreview.com/2020/10/06/1009374/asbestos-could-be-a-powerful-weapon-against-climate-change-you-read-that-right/

Na druhou stranu mohou extrémní povětrnostní podmínky v důsledku změny klimatu zvýšit erozi azbestových materiálů, které jsou stále na místě (např. střešní plechy a další vnější stavební materiály obsahující azbest), a tím je potenciálně uvolnit do životního prostředí.

*Dopad na členské státy / vnitrostátní orgány*

Pokud jde o dopad na členské státy / vnitrostátní orgány, budou členské státy, které mají zavedenu limitní hodnotu expozice na pracovišti pro azbest na úrovni limitní hodnoty stanovené v této iniciativě nebo nižší, dotčeny méně než členské státy, které mají zavedenu vyšší limitní hodnotu expozice na pracovišti. Náklady pro vnitrostátní orgány odhadované na přibližně 390 tisíc EUR na zemi a rok nebudou významné. Tyto náklady se týkají: i) nákladů na provedení v souvislosti s přijetím vnitrostátních předpisů, které mají být přizpůsobeny změnám limitní hodnoty expozice na pracovišti; ii) nákladů na změnu pokynů (včetně doporučených opatření k zajištění toho, aby koncentrace expozice na pracovišti byly výrazně nižší než limitní hodnota expozice na pracovišti) a iii) nákladů na prosazování, sledování a soudní rozhodování. Náklady v bodě iii) vyplývají výhradně ze zpracování nových oznámení[55] a odhadují se v rozmezí od 650 milionů EUR do 2,18 miliardy EUR za 40 let nebo od 16,25 milionu EUR do 54,5 milionu EUR za rok.

Na základě zkušeností získaných při práci Výboru vrchních inspektorů práce (SLIC) a s ohledem na způsob organizace donucovacích činností v různých členských státech je nepravděpodobné, že by revize limitní hodnoty pro azbest ve směrnici o expozici azbestu při práci měla jakýkoli dopad na celkové náklady na inspekce. Inspekce jsou většinou plánovány nezávisle na návrhu, často na základě stížností, nebo v souladu s kontrolní strategií daného orgánu. Mohou se však týkat příslušných průmyslových odvětví, kde se azbest vyskytuje.

Tato iniciativa by měla rovněž pomoci zmírnit finanční ztráty systémů sociálního zabezpečení a zdravotní péče členských států tím, že bude předcházet nemocem. Odhadované přínosy pro orgány veřejné správy (3,4 milionu EUR za 40 let) jsou nižší než vyčíslené náklady (přibližně 421 milionů EUR za 40 let).

Pokud jde o zjednodušení a zefektivnění stávajících právních předpisů, upřednostňovaná možnost odstraňuje potřebu, aby členské státy prováděly vlastní vědeckou analýzu za účelem revize limitní hodnoty expozice na pracovišti. Zjednodušení zároveň pomůže zaměstnavatelům při zajišťování souladu s právními předpisy, zejména zaměstnavatelům působícím ve více členských státech.

*Příspěvek k udržitelnému rozvoji*

Iniciativa pomůže dosáhnout cílů udržitelného rozvoje v oblasti zdraví a kvalitního života (cíl 3) a důstojné práce a ekonomického růstu (cíl 8). Očekává se také, že bude mít pozitivní dopad na cíle udržitelného rozvoje v oblasti průmyslu, inovací a infrastruktury (cíl 9) a odpovědné výroby a spotřeby (cíl 12).

[55] Plánovaná revize směrnice o expozici azbestu při práci nemění systém oznamování. Snížení limitní hodnoty expozice na pracovišti může nepřímo zvýšit náklady členských států a podniků, pokud se zvýší počet oznámení. Tyto náklady by spíše souvisely s tím, jak je směrnice o expozici azbestu při práci v současné době prováděna v členských státech (ve vztahu k systému oznamování), než s administrativní povinností uloženou změnou limitní hodnoty expozice na pracovišti.

*Dopad na digitalizaci*

Dopad na digitalizaci sice nebyl podrobně analyzován, ale lze očekávat, že bude pozitivní, například díky vývoji nástrojů umělé inteligence v kombinaci s technikami měření pro zlepšení počítání vláken nebo díky vývoji robotické extrakce azbestu z budov.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

*Dopad na malé a střední podniky*

Tento návrh neobsahuje žádné výjimky pro mikropodniky nebo malé a střední podniky. Podle směrnice o expozici azbestu při práci nejsou malé a střední podniky osvobozeny od povinnosti snížit na pracovišti expozici zaměstnanců azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, na minimum a v každém případě pod limitní hodnotu stanovenou v článku 8 směrnice o expozici azbestu při práci.

Revize limitní hodnoty pro azbest podle tohoto návrhu by neměla mít žádný dopad na malé a střední podniky nacházející se v členských státech, kde jsou vnitrostátní limitní hodnoty buď stejné, nebo nižší než navrhované hodnoty. Existují však možné hospodářské důsledky pro malé a střední podniky a další podniky v členských státech, které mají v současné době zavedeny vyšší limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest.

Snížení limitní hodnoty expozice na pracovišti pro azbest se s větší pravděpodobností dotkne malých podniků, které tvoří 99,32 % podniků pracujících s azbestem ve všech odvětvích.

Očekává se, že náklady budou mít malý dopad (poměr nákladů k obratu mezi 2 a 4 %) v odvětvích oprav elektrických zařízení, oprav a údržby lodí a člunů a údržby a oprav motorových vozidel (0,02 % všech podniků zabývajících se azbestem). S výjimkou malých a středních podniků v těchto odvětvích nemusí být velká většina malých a středních podniků zvýšením nákladů nutně dotčena.

Lze tedy konstatovat, že celková analýza předložená v posouzení dopadů, které doprovází tento návrh, náležitě zohlednila specifika, omezení a konkrétní problémy malých a středních podniků.

*Dopad na konkurenceschopnost EU nebo mezinárodní obchod*

Tato iniciativa bude mít pozitivní dopad na hospodářskou soutěž na jednotném trhu: i) snížením konkurenčních rozdílů mezi podniky působícími v členských státech s různými vnitrostátními limitními hodnotami expozice na pracovišti pro azbest a ii) zajištěním větší jistoty ohledně vymahatelného limitu expozice v celé EU.

Zavedení nižší limitní hodnoty expozice na pracovišti bude mít menší dopad na konkurenceschopnost podniků, které se již blíží jakékoli posuzované limitní hodnotě expozice na pracovišti. To se týká zejména podniků působících ve Francii, Dánsku, Nizozemsku a Německu, kde jsou limitní hodnoty expozice na pracovišti podobné nebo nižší než navrhovaná možnost pro limitní hodnotu expozice na pracovišti (0,01 vlákna/$cm^3$).

Díky tomu by tyto podniky mohly být nákladově konkurenceschopnější než podniky, které tradičně působí v jiném státě EU nebo mimo EU. Většina prací zahrnujících azbest se však provádí na místě (tj. v místě, kde se nachází budova). Podniky proto nemohou využívat konkurenčních výhod plynoucích z méně přísných požadavků v zemi původu. Ačkoli většinu činností souvisejících s azbestem vykonávají podniky působící pouze v jednom členském státě, větší podniky (a v menší míře také střední podniky) se zařízeními ve více členských

státech by mohly těžit ze zjednodušení administrativy díky harmonizovanému souboru požadavků na dodržování předpisů.

- **Základní práva**

Dopad na základní práva je považován za pozitivní, zejména pokud jde o článek 2 (Právo na život) a článek 31 (Slušné a spravedlivé pracovní podmínky) Listiny základních práv Evropské unie.

Pokud jde o rovnost žen a mužů, tvoří 97 % zaměstnanců ve stavebnictví muži[56].

## 4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Tento návrh nevyžaduje žádné dodatečné rozpočtové a personální zdroje pro rozpočet EU ani subjekty zřízené EU.

## 5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsob monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Základními ukazateli používanými při sledování dopadů této směrnice jsou: i) počet nemocí z povolání a případů nádorových onemocnění souvisejících s prací v EU a ii) snížení nákladů podniků a systémů sociálního zabezpečení v EU spojených s nádorovými onemocněními z povolání.

Sledování prvního ukazatele vychází z: i) dostupných údajů shromážděných Eurostatem; ii) údajů oznámených zaměstnavateli příslušným vnitrostátním orgánům o případech nádorových onemocnění, u kterých bylo v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi zjištěno, že jsou způsobeny expozicí azbestu na pracovišti v souladu s čl. 14 odst. 8 směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách, k nimž má Komise přístup v souladu s článkem 18 směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách, a iii) údajů předložených členskými státy podle článku 22 směrnice o expozici azbestu při práci o předkládání zpráv Komisi o praktickém provádění směrnice o expozici azbestu při práci v souladu s článkem 17a rámcové směrnice o BOZP.

Pro účely sledování druhého ukazatele je nutno porovnat odhadované údaje, které se týkají nákladů spojených s nádorovými onemocněními z povolání v podobě ekonomických ztrát a nákladů na zdravotní péči, s údaji, jež byly ohledně těchto záležitostí shromážděny po přijetí revize. Ztrátu produktivity a náklady na zdravotní péči lze vypočítat na základě počtu případů nádorových onemocnění z povolání a počtu úmrtí na nádorová onemocnění z povolání.

Soulad s ohledem na provedení pozměněných ustanovení bude posuzován ve dvou fázích (kontroly provádění a souladu). Komise vyhodnotí praktické provádění navrhované změny v rámci pravidelného hodnocení, které musí provádět podle článku 17a rámcové směrnice o BOZP. Uplatňování a prosazování budou sledovat vnitrostátní orgány, zejména vnitrostátní inspektoráty práce.

---

[56] Eurostat, *Jobs still split along gender lines* (Pracovní místa jsou stále rozdělena podle pohlaví).

Na úrovni EU informuje výbor SLIC Komisi o všech praktických problémech souvisejících s prosazováním směrnice o expozici azbestu při práci, včetně obtíží týkajících se dodržování závazné limitní hodnoty pro azbest.

Shromažďování spolehlivých údajů v této oblasti je složité. Komise a Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA) proto aktivně pracují na zlepšení kvality a dostupnosti údajů, aby bylo možné přesněji měřit skutečný dopad navrhované iniciativy a vyvinout další ukazatele (např. úmrtnost na nádorová onemocnění z povolání).

K probíhajícím projektům, které přinášejí užitečné údaje, patří spolupráce s vnitrostátními orgány na sběru údajů evropské statistiky nemocí z povolání[57] a průzkum expozice pracovníků rizikovým faktorům přispívajícím k rozvoji nádorových onemocnění, který má provádět agentura EU-OSHA[58]. Po legislativních opatřeních musí následovat účinné provádění na pracovišti. Podniky mohou využít širokou škálu nástrojů, informací a osvědčených postupů, které poskytuje agentura EU-OSHA v rámci kampaně Zdravé pracoviště o nebezpečných látkách[59].

Komise ve spolupráci s výborem ACSH rovněž hodlá vypracovat pokyny na podporu používání směrnice o expozici azbestu při práci, jakmile bude přijata její navrhovaná změna. Pokyny by mohly poskytnout podrobné informace o ustanoveních, která jsou již obsažena v současné verzi směrnice o expozici azbestu při práci (například o školení a používání osobních ochranných prostředků). Některá z těchto ustanovení spadají do pravomoci členských států (např. certifikace podniků zabývajících se odstraňováním azbestu), ale jejich vyjasnění a poradenství v souvislosti s nimi by mohlo být přínosné.

Je nezbytné podporovat odpovídající školení zaměstnanců, kteří v rámci stavebních, renovačních a demoličních prací nakládají s azbestem. Pokyny by mohly pomoci členským státům a zaměstnavatelům, zejména malým a středním podnikům, zajistit, aby si zaměstnanci byli vědomi bezpečnostních opatření, která je třeba přijmout, aby bylo dosaženo nejvyšší úrovně ochrany.

Pokyny by se mohly zabývat i dalšími otázkami souvisejícími s postupem dekontaminace a doplnit stávající ustanovení směrnice o expozici azbestu při práci ohledně:

vypracování plánu práce před zahájením demoličních prací nebo prací na odstraňování azbestu a/nebo výrobků obsahujících azbest z budov, konstrukcí, zařízení a instalací nebo z lodí, který musí na žádost příslušných orgánů obsahovat informace o ochraně a dekontaminaci osob provádějících tyto práce (čl. 13 odst. 2 třetí pododstavec písm. d) bod i)), a

školení zaměstnanců, které jim umožní získat potřebné znalosti a dovednosti v oblasti prevence a bezpečnosti, zejména pokud jde o dekontaminační postupy (čl. 14 odst. 2 písm. g)).

Pokyny by se také mohly zabývat některými ustanoveními, která spadají do pravomoci členských států (např. certifikace podniků zabývajících se odstraňováním azbestu). Další podpora těchto ustanovení by mohla být přínosná. Pokyny by rovněž mohly poskytnout

---

57 https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/european-occupational-diseases-statistics

58 https://osha.europa.eu/cs/facts-and-figures/workers-exposure-survey-cancer-risk-factors-europe
Průzkum bude zpočátku proveden v široce reprezentativním výběru šesti členských států a bude se týkat 24 rizikových faktorů přispívajících k rozvoji nádorových onemocnění, včetně azbestu, přičemž první výsledky se očekávají v roce 2023.

59 Kampaň sledovala několik cílů, včetně zvýšení povědomí o důležitosti prevence rizik plynoucích z nebezpečných látek, podpory posuzování rizik, zvýšení povědomí o rizicích expozice karcinogenům při práci nebo zvýšení znalostí legislativního rámce. Byla provedena v letech 2018–2019. Jedním z prvků je databáze pokynů a osvědčených postupů, která je k dispozici na adrese: https://osha.europa.eu/cs/themes/dangerous-substances/practical-tools-dangerous-substances

praktické informace o pojmech souvisejících s prováděním směrnice o expozici azbestu při práci, jako je sporadická expozice a expozice nízké intenzity, nedrolivost, odběr vzorků, plány práce, oznámení vnitrostátním orgánům, kontroly vhodnosti osobních ochranných prostředků, uchovávání lékařských záznamů a lékařských osvědčení. V případě potřeby budou pokyny zahrnovat odpovědi specifické pro dané odvětví. To by všem zúčastněným umožnilo provést předpokládaný počet renovací a zajistit nejvyšší úroveň ochrany zaměstnanců před expozicí azbestu.

- **Informativní dokumenty (u směrnic)**

Členské státy musí Komisi zaslat znění vnitrostátních předpisů, kterými se provádí směrnice o expozici azbestu při práci, a srovnávací tabulku mezi těmito předpisy a směrnicí o expozici azbestu při práci. Pro zajištění souladu s minimálními požadavky stanovenými tímto návrhem jsou zapotřebí jednoznačné informace o provedení nových předpisů.

Z výše uvedených důvodů se navrhuje, aby členské státy oznámily Komisi svá prováděcí opatření a poskytly jeden nebo více dokumentů vysvětlujících vztah mezi prvky směrnice o expozici azbestu při práci a odpovídajícími částmi vnitrostátních nástrojů přijatých k provedení.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

*Článek 1*

Článek 1 stanoví změnu směrnice o expozici azbestu při práci, zejména pokud jde o aktualizaci limitní hodnoty pro azbest a další okrajové aspekty související se snížením stávající limitní hodnoty expozice na pracovišti (jako jsou techniky měření a technická a jazyková vyjasnění a úpravy znění směrnice o expozici azbestu při práci).

Proto se navrhuje, aby byl článek 8 nahrazen novým článkem 8, který zaměstnavatelům ukládá povinnost zajistit, aby žádný zaměstnanec nebyl vystaven vyšší koncentraci azbestu ve vzduchu než 0,01 vlákna/cm$^3$ vypočtené jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin. Jelikož je možné měřit limitní hodnotu expozice na pracovišti na úrovni 0,01 vlákna/cm³ pomocí PCM, není pro zavedení revidované limitní hodnoty expozice na pracovišti nutné žádné přechodné období.

V návaznosti na stanovisko výboru ACSH je však v článku výslovně uvedeno, že pokud je to možné, použije se kromě doporučeného počítání vláken pomocí PCM modernější a citlivější metoda založená na EM s rovnocennými nebo lepšími výsledky.

Aby se předešlo nejasnostem a rozdílným výkladům, je zahrnuto výslovné ustanovení, že azbest ve smyslu směrnice o expozici azbestu při práci je karcinogenní a že azbestem se rozumí vláknité křemičitany klasifikované jako karcinogeny kategorie 1A podle nařízení (ES) č. 1272/2008[60].

Článek 1 rovněž upřesňuje povinnost zaměstnavatelů snížit na pracovišti expozici zaměstnanců azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, na minimum s upřesněním, že v každém případě musí jít o nejnižší technicky možnou úroveň pod limitní hodnotu stanovenou v návrhu.

[60] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1).

Povinnost zaměstnavatelů přijmout veškerá opatření nezbytná ke zjištění materiálů, o nichž lze předpokládat, že obsahují azbest, před započetím demoličních nebo údržbářských prací na základě informací získaných od vlastníků objektu je rozšířena na další relevantní zdroje informací, jako jsou příslušné rejstříky.

*Články 2 až 4*

Články 2 až 4 obsahují ustanovení o provedení ve vnitrostátním právu členských států. Článek 3 stanoví datum vstupu navrhované směrnice v platnost.

2022/0298 (COD)

Návrh

# SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

## kterou se mění směrnice 2009/148/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 153 odst. 2 písm. b) ve spojení s odst. 1 písm. a) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru[1],

s ohledem na stanovisko Výboru regionů,

v souladu s řádným legislativním postupem[2],

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Cílem směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES[3] je chránit zaměstnance před riziky ohrožujícími jejich zdraví a bezpečnost v důsledku expozice azbestu na pracovišti. Jednotná úroveň ochrany před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci je v této směrnici stanovena rámcem obecných zásad, které členským státům umožňují zajistit jednotné uplatňování minimálních požadavků. Cílem těchto minimálních požadavků je chránit zaměstnance na úrovni Unie, přičemž členské státy mohou zavést přísnější ustanovení.

(2) Ustanovení této směrnice by se měla použít, aniž jsou dotčena přísnější a/nebo zvláštní ustanovení obsažená ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES[4].

(3) Azbest je vysoce nebezpečná karcinogenní látka, která stále ovlivňuje různá hospodářská odvětví, jako je stavebnictví a renovace, těžba a dobývání, nakládání s odpady a hašení požárů, kde jsou zaměstnanci vystaveni vysokému riziku expozice. Azbestová vlákna jsou klasifikována jako karcinogeny kategorie 1A podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008[5]. Vdechování azbestových vláken

---

1 Úř. věst. C 56, 16.2.2021, s. 63.

2 Postoj Evropského parlamentu ze dne XXXXX (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne XXXXX.

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci (Text s významem pro EHP) (Úř. věst. L 330, 16.12.2009, s. 28).

4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům, mutagenům nebo reprotoxickým látkám při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS) (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 50).

5 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Text s významem pro EHP) (Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1).

rozptýlených ve vzduchu může vyvolat závažná onemocnění, jako je mezoteliom a rakovina plic, a první příznaky onemocnění se mohou projevit v průměru až po 30 letech od okamžiku expozice, což nakonec vede k úmrtím souvisejícím s výkonem povolání.

(4) V návaznosti na nový vědecký a technologický vývoj v této oblasti existuje prostor pro zlepšení ochrany zaměstnanců vystavených azbestu, a tím i pro snížení pravděpodobnosti onemocnění zaměstnanců nemocemi souvisejícími s azbestem. U azbestu, který je karcinogenem bez stanovené prahové hodnoty, není z vědeckého hlediska možné určit hodnoty, pod nimiž by expozice nevedla k nepříznivým účinkům na zdraví. Místo toho lze odvodit vztah mezi expozicí a rizikem (*exposure-risk relationship*, ERR), který usnadňuje stanovení limitní hodnoty expozice na pracovišti tím, že zohledňuje přijatelnou úroveň nadměrného rizika. V důsledku toho by měla být limitní hodnota expozice na pracovišti pro azbest revidována, aby se riziko omezilo snížením úrovně expozice.

(5) Evropský plán boje proti rakovině[6] podporuje potřebu opatření v oblasti ochrany zaměstnanců před karcinogenními látkami. Lepší ochrana zaměstnanců vystavených azbestu bude důležitá také v souvislosti s ekologickou transformací a prováděním Zelené dohody pro Evropu, včetně zejména renovační vlny pro Evropu[7]. Doporučení občanů v rámci Konference o budoucnosti Evropy[8] rovněž zdůraznila význam spravedlivých pracovních podmínek, zejména revize směrnice 2009/148/ES.

(6) Závazná limitní hodnota expozice azbestu na pracovišti, která nesmí být překročena, je důležitou součástí obecných opatření na ochranu zaměstnanců stanovených směrnicí 2009/148/ES, a to vedle vhodných opatření k řízení rizik a poskytování odpovídajících ochranných prostředků dýchacích cest a dalších osobních ochranných prostředků.

(7) Limitní hodnota pro azbest stanovená ve směrnici 2009/148/ES by měla být revidována s ohledem na hodnocení Komise a nejnovější vědecké důkazy a technické údaje. Její revize je rovněž účinným způsobem, jak zajistit, aby byla preventivní a ochranná opatření ve všech členských státech odpovídajícím způsobem aktualizována.

(8) V této směrnici by měla být stanovena revidovaná limitní hodnota s ohledem na dostupné informace, včetně aktuálních vědeckých důkazů a technických údajů, na základě důkladného posouzení socioekonomického dopadu a dostupnosti protokolů a technik měření expozice na pracovišti. Tyto informace by měly vycházet ze stanovisek Výboru pro posuzování rizik (RAC) Evropské agentury pro chemické látky (ECHA) zřízené nařízením (ES) č. 1907/2006 a ze stanovisek Poradního výboru pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (ACSH) zřízeného rozhodnutím Rady ze dne 22. července 2003[9].

---

6 https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf

7 Renovační vlna: zdvojnásobení míry renovací s cílem snížit emise, podpořit obnovu a snížit energetickou chudobu (COM(2020) 662 final).

8 Konference o budoucnosti Evropy. Zpráva o konečném výsledku (květen 2022). https://prod-cofe-platform.s3.eu-central-1.amazonaws.com/8pl7jfzc6ae3jy2doji28fni27a3?response-content-disposition=inline; filename="CoFE_Report_with_annexes_EN.pdf"; filename*=UTF-8"CoFE_Report_with_annexes_EN.pdf&response-content-type=application/pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIA3LJJXGZPDFYVOW5V/20220917/eu-central-1/s3/aws4_request&X-Amz-Date=20220917T104038Z&X-Amz-Expires=300&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=6806caf5fd75a86ad4e907b934b2194de4c3c0c756a8d2a34c5e8b68985ffbde

9 Rozhodnutí Rady ze dne 22. července 2003, kterým se zřizuje Poradní výbor pro bezpečnost a zdraví při práci (Úř. věst. C 218, 13.9.2003, s. 1).

(9) S ohledem na příslušné vědecké poznatky a vyvážený přístup, který zajistí odpovídající ochranu zaměstnanců na úrovni Unie a zároveň zabrání nepřiměřenému ekonomickému znevýhodnění a zatížení dotčených hospodářských subjektů (včetně malých a středních podniků), by měla být stanovena revidovaná limitní hodnota expozice na pracovišti na úrovni 0,01 vlákna/cm$^3$ vypočtená jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin. Tento vyvážený přístup vychází z cíle veřejného zdraví, který usiluje o nezbytné bezpečné odstraňování azbestu. Při navrhování limitní hodnoty expozice na pracovišti byly zohledněny rovněž ekonomické a technické aspekty umožňující účinné odstraňování azbestu.

(10) Komise provedla dvoufázovou konzultaci se sociálními partnery na úrovni Unie v souladu s článkem 154 Smlouvy. Konzultovala rovněž výbor ACSH, který přijal stanovisko poskytující rovněž informace pro úspěšné zavedení revidovaných možností pro limitní hodnoty expozice na pracovišti. Evropský parlament přijal usnesení[10], v němž vyzývá k předložení návrhu na aktualizaci směrnice 2009/148/ES s cílem posílit opatření Unie na ochranu pracovníků před hrozbou azbestu.

(11) Optická mikroskopie, ačkoli neumožňuje počítání nejmenších vláken škodlivých pro zdraví, je v současnosti nejpoužívanější metodou pro pravidelná měření azbestu. Vzhledem k tomu, že je možné změřit limitní hodnotu expozice na pracovišti na úrovni 0,01 vlákna/cm³ pomocí mikroskopu s fázovým kontrastem (PCM), není pro zavedení revidované limitní hodnoty expozice na pracovišti nutné žádné přechodné období. V souladu se stanoviskem výboru ACSH by měla být použita modernější a citlivější metodika založená na elektronové mikroskopii, přičemž by měla být zohledněna potřeba přiměřené doby na přizpůsobení a potřeba větší harmonizace různých metodik elektronové mikroskopie na úrovni EU.

(12) S ohledem na požadavky na minimalizaci expozice stanovené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES by zaměstnavatelé měli zajistit, aby riziko spojené s expozicí zaměstnanců azbestu na pracovišti bylo sníženo na minimum a v každém případě na nejnižší technicky možnou úroveň.

(13) Pokud jde o zaměstnance, kteří jsou nebo mohou být vystaveni azbestu, jsou nutná zvláštní kontrolní opatření a bezpečnostní opatření, jako je například to, aby zaměstnanci podléhali postupu dekontaminace a absolvovali související školení, s cílem významně přispět ke snížení rizik spojených s takovou expozicí.

(14) Důležitá jsou preventivní opatření na ochranu zdraví zaměstnanců vystavených azbestu a závazek, který mají členské státy přijmout v souvislosti s dohledem nad jejich zdravím, zejména pokračování zdravotního dohledu po skončení expozice.

(15) Zaměstnavatelé by měli přijmout veškerá opatření nezbytná ke zjištění materiálů, o nichž lze předpokládat, že obsahují azbest, v případě potřeby na základě informací získaných od vlastníků objektu, jakož i z jiných zdrojů informací, včetně příslušných rejstříků. Před zahájením jakéhokoli projektu odstraňování azbestu by měli zaznamenat přítomnost nebo předpokládanou přítomnost azbestu v budovách nebo zařízeních a sdělit tyto informace ostatním osobám, které mohou být vystaveny azbestu při jeho používání, při údržbě nebo při jiných činnostech v budovách nebo na nich.

[10] Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2021 s doporučeními Komisi k ochraně pracovníků před azbestem (2019/2182(INL), Úř. věst. C 184, 5.5.2022, s. 45).

(16) Jelikož cíle této směrnice, totiž ochrany zaměstnanců před riziky pro jejich zdraví a bezpečnost, která vyplývají nebo mohou vyplývat z expozice azbestu při práci, včetně prevence těchto rizik, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, ale spíše jej z důvodu jeho rozsahu a účinků může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle.

(17) Jelikož se tato směrnice týká bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců na pracovišti, měla by být provedena ve vnitrostátním právu do dvou let ode dne jejího vstupu v platnost.

(18) Směrnice 2009/148/ES by proto měla být odpovídajícím způsobem změněna,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

*Článek 1*

**Změny směrnice 2009/148/ES**

Směrnice 2009/148/ES se mění takto:

1) v čl. 1 odst. 1 se doplňuje nový třetí pododstavec, který zní:

„***Ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES* se použijí vždy, kdykoli jsou výhodnější pro bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci.***

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům, mutagenům nebo reprotoxickým látkám při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 50), naposledy pozměněná směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/431 ze dne 9. března 2022 (Úř. věst. L 88, 16.3.2022, s. 1).“;

2) článek 2 se nahrazuje tímto:

„Článek 2

Pro účely této směrnice se „azbestem“ rozumí tyto vláknité křemičitany, ***které jsou podle nařízení (ES) č. 1272/2008* klasifikovány jako karcinogeny kategorie 1A***:

* Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1).

1. a) azbest, aktinolit, č. CAS* 77536-66-4;

b) azbest, amosit (grunerit), CAS 12172-73-5;

c) azbest, antofylit, č. CAS 77536-67-5;

d) azbest, chrysotil, č. CAS 12001-29-5;

e) azbest, krocidolit, č. CAS 12001-28-4;

f) azbest, tremolit, č. CAS 77536-68-6.

* CAS: číslo CAS.“;

3) článek 6 se nahrazuje tímto:

„Článek 6

U všech činností uvedených v čl. 3 odst. 1 musí být expozice zaměstnanců azbestovému prachu na pracovišti nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, snížena na minimum a v každém případě ***na nejnižší technicky možnou úroveň*** pod limitní hodnotu stanovenou v článku 8, zejména pomocí těchto opatření:

a) počet zaměstnanců, kteří jsou vystaveni nebo kteří by mohli být vystaveni azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, je omezen na nejnižší možný počet;

b) pracovní postupy jsou řešeny tak, aby při nich nevznikal azbestový prach, nebo pokud je to nemožné, aby se předešlo uvolňování azbestového prachu do vzduchu;

c) všechny prostory a vybavení využívané při zpracování azbestu je možné pravidelně a účinně čistit a udržovat;

d) azbest nebo materiál uvolňující azbestový prach nebo materiál azbest obsahující jsou skladovány a přepravovány ve vhodně utěsněném obalu;

e) odpad je sbírán a odstraňován z pracoviště co nejrychleji a ve vhodně utěsněných obalech opatřených štítkem upozorňujícím, že obsahují azbest; toto opatření se nevztahuje na těžební činnosti; s tímto odpadem se dále nakládá v souladu se ***směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES****.

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. L 312, 22.11.2008, s. 3).“;

4) v čl. 7 odst. 6 se první pododstavec nahrazuje tímto:

„Počítání vláken se provádí pomocí mikroskopu s fázovým kontrastem (PCM) v souladu s metodou doporučenou Světovou zdravotnickou organizací (WHO) v roce 1997* nebo***, pokud je to možné,*** jakoukoli jinou metodou s rovnocennými ***nebo lepšími*** výsledky***, například metodou založenou na elektronové mikroskopii (EM)***.

* Stanovení koncentrace vláken rozptýlených ve vzduchu. Doporučená metoda: pomocí optického mikroskopu s fázovým kontrastem (metoda membránového filtru), WHO, Ženeva 1997 (ISBN 92 4 154496 1).“;

5) článek 8 se nahrazuje tímto:

„Článek 8

Zaměstnavatelé zajistí, aby žádný zaměstnanec nebyl vystaven koncentraci azbestu ve vzduchu vyšší než ***0,01*** vlákna na cm³ vypočtené jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin.“;

6) v článku 11 se první pododstavec nahrazuje tímto:

„Před započetím demoličních nebo údržbářských prací zaměstnavatelé přijmou, v případě potřeby na základě informací získaných od vlastníků objektu, ***jakož i z jiných zdrojů informací, včetně příslušných rejstříků***, veškerá opatření nezbytná ke zjištění materiálů, o nichž lze předpokládat, že obsahují azbest.“;

7) v článku 19 se odstavec 2 se nahrazuje tímto:

„Zaměstnavatel zanese ***informace o*** zaměstnancích ***vykonávajících*** činnosti uvedené v čl. 3 odst. 1 do seznamu. V ***těchto informacích*** se uvede povaha a délka trvání činnosti a expozice, které byli vystaveni. K tomuto seznamu má přístup lékař nebo

orgán odpovědný za lékařský dohled. Každý zaměstnanec má přístup k výsledkům v seznamu, které se ho osobně týkají. Zaměstnanci nebo jejich zástupci v podniku nebo závodě mají dále přístup k anonymním neosobním informacím v seznamu. “

*Článek 2*

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do dvou let od data vstupu této směrnice v platnost. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů.

   Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

*Článek 3*

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

*Článek 4*

Tato směrnice je určena členským státům.

V Bruselu dne

| | |
|---|---|
| *Za Evropský parlament* | *Za Radu* |
| *předseda/předsedkyně* | *předseda/předsedkyně* |